

**ПРО ЧЕРГОВУ СПРОБУ НЕДОБРОСОВІСНОГО СПОСОБУ
УСУНЕННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ
УМОВАМИ НАВЧАННЯ МВС УКРАЇНИ ВІД ПІДГОТОВКИ
ЮРИСТІВ ЗА ДЕРЖАВНИМ ЗАМОВЛЕННЯМ**

Шаблистий Володимир Вікторович

доктор юридичних наук, професор,

завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін

Навчально-науковий інститут права та інноваційної освіти

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

м. Дніпро, Україна

Вже далеко не перший раз на різних дискусійних майданчиках мною піднімаються питання про безглузді спроби представників окремих правничих шкіл усунути заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання МВС України від підготовки юристів за державним замовленням. Ці представники мають досить серйозну підтримку на всіх рівнях державної влади, свідченням чого були спроби «концептуально» закріпити положення про те, що посада або професія слідчого не відноситься до правничих. Очевидним є для всіх той факт, що вся ця активність була спрямована на усунення конкурента у боротьбі за державне фінансування підготовки юристів. Думалося, фаза загострення пройшла, всі сили кожного свідомого українця спрямовано на відсіч рашистам.

Разом з тим, без публічного обговорення (може воно і було, але особисто мені про це нічого не відомо), Міністерство освіти та науки України 20 липня 2022 року приймає наказ № 644 «Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право першого (бакалаврського) рівня вищої освіти».

Нагадаю, що більшість ЗВО МВС України розпочали новий навчальний рік з 01 червня 2022 року, приймали і приймають безпосередню участь у забезпеченні обороноздатності країни. Майбутні офіцери поліції разом із своїми викладачами виконують обов'язки щодо забезпечення публічної безпеки та порядку. Очевидно, що відслідковувати таку нормотворчість було ніколи, оскільки центральний орган у сфері науки і освіти України далеко не завжди прислухається до пропозицій у випадку їх надходження навіть на стадії прийняття рішення.

Так ось, вже згаданим стандартом, серед всього іншого, у Розділі 4 передбачено:

«не менше 15 кредитів ЄКТС повинно спрямовуватися на практику у сфері права, зокрема, на базі юридичних служб органів місцевого самоврядування, органів законодавчої та виконавчої влади, підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності, нотаріату, юридичних клінік закладів вищої освіти, у тому числі, обов'язковим є проходження практики в обсязі не менше 5 кредитів ЄКТС або в судах, або в системі прокуратури, або адвокатури». Далі спробую прокоментувати це так.

Згідно з п. 23 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту», якість вищої освіти це відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, що забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості [2].

Як експерт Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з акредитації освітніх програм за спеціальностями 081 Право та 262 Правоохоронна діяльність (успішно проведено зо два десятки акредитацій освітніх програм усіх рівнів вищої освіти у статусі керівника експертних груп) можу із впевненістю сказати, що будь-яка освітня програма має повністю відповідати стандарту вищої освіти, це однією із обов'язкових умов успішної акредитації, і, як наслідок, видачу дипломів здобувачам вищої освіти, які успішно завершили навчання.

Разом із тим, керуючись ч. 4. ст. 10 згаданого закону (стандарті вищої освіти спеціальностей, необхідних для доступу до професій, для яких запроваджене додаткове регулювання, можуть містити додаткові вимоги до правил прийому, структури освітньої програми, змісту освіти, організації освітнього процесу та атестації випускників), відомий юридичній спільності колектив за допомогою МОН України створив черговий шедевр правового регулювання вищої юридичної освіти.

Всім відомо, що на сьогодні органи досудового розслідування є у Національній поліції України, Службі безпеки України, Бюро економічної безпеки, Національному антикорупційному бюро України, Державному бюро розслідування та ін. Для ЗВО МВС України, деяких інших ЗВО щороку виділяється фінансування для підготовки бакалаврів права, які після завершення навчання мінімум три роки зобов'язані відпрацювати на посаді слідчого або дізнавача. Штат слідчих та детективів інших правоохоронних органів, що мають у складі органи досудового розслідування, на конкурсній основі заповнюється випускниками різних ЗВО.

Цілком очевидно, що здобувач вищої освіти будь-якого ЗВО, який хоче працювати слідчим, під час навчання проходив різні види практичної підготовки саме у слідчих відділах цих правоохоронних органів.

Автори стандарту, гонячись за позбавленням на нормативному рівні ЗВО МВС України можливості готувати бакалаврів права (за рахунок державного бюджету), позбавили усіх студентів, які у 2022 році вступили на освітні програми першого рівня вищої освіти за спеціальністю 081 Право, можливості проходити навчальну практику в органах досудового розслідування будь-якого правоохоронного відомства.

Більш того, згідно із Положенням про практичну підготовку слухачів та курсантів вищих навчальних закладів МВС України, затвердженого Наказом МВС України 27.06.2013 № 621 [3], курсанти зобов'язані проходити усі види практичної підготовки виключно в органах та підрозділах Національної поліції, що цілком логічно. А от що нелогічно або навіть незаконно – бачити майбутнього слідчого поліції на практиці в адвоката або прокурора.

Фактично стандарт вимагає проходження практичної підготовки у юридичних відділах будь-яких органів державної влади чи місцевого самоврядування, а не, наприклад помічником слідчого, дізнавача чи детектива, що робить саму практичну підготовку банальною фікцією.

Тому пропонуємо додати органи досудового розслідування всіх правоохоронних органів як альтернативні бази практичної підготовки майбутніх правників до розділу 4 Стандарту та дозволити проходження практичної підготовки у них також в інших відділах, не тільки юридичних.

Маю надію, що чергова спроба недобросовісного способу усунення ЗВО зі специфічними умовами навчання МВС України від підготовки юристів за державним замовленням, як і всі попередні, зазнає фіаско.

Література:

1. Про затвердження стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право першого (бакалаврського) рівня вищої освіти»: Наказ МОН України від 20 липня 2022 року № 644. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2022/07/21/081-pravo-magistr-643-20072022.pdf> (дата звернення: 31.08.2022 р.).

2. Про вищу освіту: Закон України . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/print> (дата звернення: 31.08.2022 р.).

3. Про практичну підготовку слухачів та курсантів вищих навчальних закладів МВС України: Положення, затверджене наказом МВС України 27.06.2013 № 621 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1206-13#Text> (дата звернення: 31.08.2022 р.).